VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta paplašinātā sastāvā)

2024. gada 18. decembrī*

Publiski līgumi – Finanšu regula – Izslēgšana uz diviem gadiem no publiskā iepirkuma procedūrām un tādu subsīdiju saņemšanas, kas finansētas no Savienības vispārējā budžeta un EAF – Būtiski trūkumi iepriekšējā līguma galveno pienākumu izpildē – Finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkts – Automātiskas saiknes neesamība starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, izdarītu konstatējumu, ka pieļauti trūkumi līgumsaistību izpildē, un atbildīgā kredītrīkotāja veiktu izslēgšanas pasākuma noteikšanu – Pienākums konkrēti un individuāli izvērtēt apsūdzētās personas rīcību – Iepriekšējs līgums, kas piešķirts ekonomikas dalībnieku grupai – Solidāra līgumiskā atbildība

Lietā T-776/22

**TP**, ko pārstāv *T. Faber*, *F. Bonke* un *I. Sauvagnac*, advokāti,

prasītāja,

pret

**Eiropas Komisiju**, ko pārstāv *P. Rossi*, *F. Behre* un *F. Moro*, pārstāvji,

atbildētāja,

VISPĀRĒJĀ TIESA (trešā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs S. Papasavs [*S. Papasavvas*], tiesneši P. Škvaržilova-Pelcla [*P. Škvařilová-Pelzl*] (referente), I. Nemms [*I. Nõmm*], G. Šteinfate [*G. Steinfatt*] un D. Kukovecs [*D. Kukovec*],

sekretārs: A. Margelis [*A. Marghelis*], administrators,

ņemot vērā 2023. gada 22. marta rīkojumu TP/Komisija (T-776/22 R, nav publicēts, EU:T:2023:158),

ņemot vērā rakstveida procesu,

pēc 2024. gada 29. maija tiesas sēdes

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – angļu.

## Spriedums

1 Ar šo prasību, kas pamatota ar LESD 263. pantu, prasītāja TP lūdz atcelt Eiropas Komisijas 2022. gada 1. oktobra lēmumu, ar ko tā izslēgta, pirmkārt, no dalības līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās, kuras regulē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV 2018, L 193, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "2018. gada finanšu regula"), vai finansē no 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) un, otrkārt, no dalības atlasēs Eiropas Savienības līdzekļu apguvei (turpmāk tekstā – apstrīdētais lēmums").

### Tiesvedības priekšvēsture

2 2009. gada 26. jūnijā prasītāja noslēdza konsorcija līgumu ar citu sabiedrību (turpmāk tekstā – "partneris"), lai piedalītos Komisijas izsludinātā publiskā būvdarbu iepirkuma procedūrā. Šis līgums attiecās uz kādas būves modernizāciju.

3 Komisija nolēma līguma slēgšanas tiesības piešķirt prasītājas un tās partnera izveidotajam konsorcijam (turpmāk tekstā – "konsorcijs"). 2009. gada 5. oktobrī par to tika noslēgts līgums (turpmāk tekstā – "strīdīgais līgums").

4 Būvdarbi tika sākti 2009. gada novembrī un pabeigti pēc diviem gadiem – 2011. gada novembrī.

5 2012. gada februārī būvei tika konstatēti defekti. Tālab par būvdarbiem atbildīgais inženieris veica izpēti. Partneris, pamatojoties uz šo izpēti un inženiera norādījumiem, konsorcija vārdā veica remontdarbus.

6 Tā kā Komisija nebija apmierināta ar partnera veiktajiem remontdarbiem, tā 2013. gada 17. decembrī nosūtīja konsorcijam paziņojumu par strīdīgā līguma priekšlaicīgu izbeigšanu. Savukārt konsorcijs paziņojumu par strīdīgā līguma izbeigšanu nosūtīja 2014. gada 14. janvārī.

7 Komisija un konsorcijs vienojās atrisināt domstarpības par līguma izbeigšanu, iesniedzot lūgumu strīdu izšķiršanas komitejā.

8 2014. gada 3. jūlijā pieņemtajā lēmumā strīdu izšķiršanas komiteja norādīja, ka būves funkcionālās problēmas radušās no projektēšanas un izpildes nepilnībām, par kurām atbildīga bija gan Komisija, gan konsorcijs.

9 Tālab Komisija lūdza veikt atkārtotu būves izpēti, pēc kuras 2017. gada 17. jūlijā tika sagatavots ziņojums.

10 Pamatojoties tieši uz šo ziņojumu, Komisija saskaņā ar Starptautiskās Tirdzniecības palātas (*ICC*) šķīrējtiesas noteikumiem 2017. gada 15. septembrī sāka šķīrējtiesas procesu.

11 2020. gada 11. februārī *ICC* paspārnē izveidotā šķīrējtiesa (turpmāk tekstā – "šķīrējtiesa") pieņēma daļēju nolēmumu, kurā tā konstatēja 6757 defektus darbos, kas veikti atbilstoši strīdīgajam līgumam. Tās ieskatā par 4206 defektiem bija atbildīgs tikai konsorcijs un par 2551 defektu kopīgi – Komisija 60 % un konsorcijs 40 % apmērā.

12 2022. gada 19. jūlijā šķīrējtiesa pieņēma galīgo nolēmumu, kurā tā tostarp nosprieda, ka prasītājai un tās partnerim solidāri piespriests samaksāt Savienībai summu, kas atbilst būves remontam nepieciešamajām izmaksām.

13 Lai nonāktu pie šī lēmuma, šķīrējtiesa konsorcija rīcību kvalificēja kā rupju nolaidību, un tas ļāva nepiemērot strīdīgā līguma noteikumu, ar kuru tiek ierobežota pušu līgumiskā atbildība.

14 Par abiem šķīrējtiesas nolēmumiem tika celtas prasības, un šīs prasības celšanas dienā tās joprojām tiek izskatītas.

15 2021. gada februārī Komisija vērsās starpiestāžu paneļkomitejā, kura izveidota saskaņā ar 2018. gada finanšu regulas 143. pantu un kuras uzdevums, kā izriet no minētās regulas 38. apsvēruma, ir novērtēt pieprasījumus, ko tai iesniegusi Komisija vai citas Savienības iestādes un struktūras, un izdot attiecīgus ieteikumus par vajadzību pieņemt lēmumus par izslēgšanu vai finansiāla soda uzlikšanu.

16 2022. gada 1. oktobrī pēc šī sprieduma 15. punktā minētās starpiestāžu paneļkomitejas ieteikuma Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu.

## Lietas dalībnieku prasījumi

17 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai prasības pieteikuma jaunākajā redakcijā ir šādi:

– atcelt apstrīdēto lēmumu;

– piespriest Komisijai atlīdzināt apstrīdētā lēmuma dēļ nodarītos zaudējumus;

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

18 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

– noraidīt prasību;

– piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

## Juridiskais pamatojums

### *Par lūgumu nepubliskot datus*

19 Ar atsevišķu dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2023. gada 5. janvārī, prasītāja iesniedza lūgumu nepubliskot noteiktus datus.

20 Saskaņojot tiesas nolēmumu publiskošanu un tiesības uz personas datu un komercnoslēpumu aizsardzību, tiesai, ņemot vērā sabiedrības tiesības piekļūt tiesu nolēmumiem, katras lietas apstākļos jāmeklē taisnīgs līdzsvars (spriedums, 2022. gada 27. aprīlis, *Sieć Badawcza Łukasiewicz – Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii*/Komisija, T-4/20, EU:T:2022:242, 29. punkts).

21 Turklāt jāatgādina, ka tiesas nolēmumu publiskošanas mērķis ir ļaut sabiedrībai uzraudzīt tiesu un tā ir procesuāla pamatgarantija pret patvaļu (ECT spriedums, 2013. gada 16. aprīlis, *Fazliyski* pret Bulgāriju, CE:ECH:2013:0416JUD004090805, 69. punkts).

22 Tālab prasītājas lūgums, pēc iespējas un ciktāl tas nav pretrunā prasībai par sabiedrības veiktu tiesas uzraudzību, jāapmierina. Pārējā daļā šis lūgums tiek noraidīts.

***Par atcelšanas prasījumiem***

23 Atcelšanas prasījumu pamatošanai prasītāja izvirza trīs pamatus, kas attiecas, pirmkārt, uz 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta tiesību normu pārkāpumu, otrkārt, uz 2018. gada finanšu regulas 136. panta 3. punkta tiesību normu, kā arī samērīguma principa pārkāpumu un, treškārt, uz bargāka soda uzlikšanu ar atpakaļejošu spēku.

24 Attiecībā uz pirmo pamatu prasītāja apgalvo, ka atbildīgajam kredītrīkotājam, lai saskaņā ar 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu uzliktu sodu, individuāli jāpārbauda apsūdzētās personas rīcība, tostarp, ja situācija skar vairākas personas vai subjektus. Tā apgalvo, ka Komisija nav šādi rīkojusies attiecībā uz prasītāju, jo tā balstījusies vienīgi uz tās kā konsorcija dalībnieces solidāro atbildību, un no tā secina, ka Komisija nav ievērojusi 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punktu.

25 Komisija pēc tam, kad bija konstatējusi, ka apstrīdētais lēmums nav krimināls sods, norādīja, ka prasītāja nav atspēkojusi faktiskos konstatējumus, kas tai tika paziņoti administratīvajā procesā pirms minētā lēmuma pieņemšanas.

26 Komisija norāda: šķīrējtiesa ir konstatējusi, ka prasītājas kā līgumslēdzējas puses rīcība bija rupja nolaidība un ka konstatēto trūkumu būtiskuma un smaguma dēļ tai nevar piemērot nekādu atbildības ierobežojumu. Komisija piebilst, ka tā apstrīdēto lēmumu pieņēmusi, pamatojoties uz šo šķīrējtiesas konstatējumu, kas tai ļāva secināt, ka prasītāja personīgi pieļāvusi trūkumus strīdīgā līguma galveno pienākumu izpildē.

27 Komisija arī atgādina, ka prasītāja un tās partneris ir solidāri apņēmušies izpildīt strīdīgo līgumu.

28 Komisija atsaucas arī uz Tiesas judikatūru konkurences jomā, kas attiecas uz mātesuzņēmuma atbildību par meitasuzņēmuma darbībām, un it īpaši uz 2016. gada 14. septembra spriedumu *Ori Martin* un *SLM*/Komisija (C-490/15 P un C-505/15 P, nav publicēts, EU:C:2016:678, 60. punkts).

29 Izskatot šo pamatu, rodas jautājums, vai tiesas, kurai ir jurisdikcija, konstatējums, ka pieļauti tādi trūkumi līgumsaistību izpildē, kuri attiecināmi uz personu grupu, ar ko Savienības iestāde vai struktūra noslēgusi līgumu, no kura izriet solidāra līgumiskā atbildība katrai no šajā grupā iesaistītajām personām, ļauj atbildīgajam kredītrīkotājam, pamatojoties tikai uz šo solidāro līgumisko atbildību, noteikt izslēgšanas pasākumu vienai no šīm personām.

30 Šajā ziņā vispirms jānosaka, vai 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka ar to automātiski tiek noteikts pienākums atbildīgajam kredītrīkotājam noteikt izslēgšanas pasākumu.

31 Proti, pastāvot šādai saiknei, tiesas, kurai ir jurisdikcija, konstatējums, ka pieļauti trūkumi līgumsaistību izpildē, kuri attiecināmi uz personu grupu, ar ko Savienības iestāde vai struktūra noslēgusi līgumu, no kura izriet solidāra līgumiskā atbildība katrai no šajā grupā iesaistītajām personām, ļautu atbildīgajam kredītrīkotājam, pamatojoties tikai uz šo solidāro līgumisko atbildību, noteikt izslēgšanas pasākumu vienai no šīm personām.

32 Ja argumentācijas pirmā posma beigās 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to tiek automātiski paredzēts pienākums atbildīgajam kredītrīkotājam noteikt izslēgšanas pasākumu, tad otrajā posmā būs jāpārbauda, vai šī tiesību norma jāinterpretē tādējādi, ka ar to atbildīgajam kredītrīkotājam tiek paredzēts pienākums individuāli pārbaudīt apsūdzētās personas rīcību, ja viņš vēlas noteikt šo pasākumu.

*Par automātiskas saiknes esamību starp līgumsaistību neizpildes konstatāciju un izslēgšanas pasākuma noteikšanu*

33 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts, šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi un – attiecīgā gadījumā – tās izstrādes vēsture (skat. spriedumu, 2022. gada 18. oktobris, *IG Metall* un *ver.di*, C-677/20, EU:C:2022:800, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

– *Par 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta gramatisko interpretāciju*

34 2018. gada finanšu regulas 136. panta "Izslēgšanas kritēriji un lēmumi par izslēgšanu" 1. punktā paredzēts:

"1. Atbildīgais kredītrīkotājs izslēdz 135. panta 2. punktā minēto personu vai subjektu no dalības piešķiršanas procedūrās, kuras reglamentē ar šo regulu, vai no atlases Savienības līdzekļu īstenošanai, ja minēt[ā] persona vai subjekts ir vienā no šādām izslēgšanas situācijām:

[..]

e) persona vai subjekts, pildot juridiskas saistības, ko finansē no budžeta, saistībā ar galveno pienākumu izpildi ir pieļāvis būtiskus trūkumus, kuri:
   i) ir noveduši pie priekšlaicīgas juridisko saistību izbeigšanas;
   ii) ir noveduši pie līgumsodu vai citu līgumā noteiktu sodu piemērošanas; [..]
   iii) ir atklāti kredītrīkotāja, [Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai] vai Revīzijas palātas veiktās pārbaudēs, revīzijās vai izmeklēšanā;

[..]."

35 Tādējādi 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir atsauce uz trūkumu pieļaušanu, pildot juridiskas saistības.

36 Jēdziens "juridiskas saistības" ir definēts 2018. gada finanšu regulas 2. pantā. Tās ir akts, ar kuru atbildīgais kredītrīkotājs noslēdz vai nodibina saistību, kas vēlāk rada maksājumu vai maksājumus un tādu izdevumu atzīšanu, kurus sedz no budžeta, un kas ietver specifiskus nolīgumus un līgumus, kuri noslēgti saskaņā ar finanšu shēmas partnerības nolīgumiem un ar pamatlīgumiem. Šī ļoti plašā definīcija ietver arī līgumus.

37 Turklāt 2018. gada finanšu regulas 67. apsvērumā attiecībā uz lēmumu izslēgt personu vai subjektu no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās ir atsauce uz "līguma" izpildes trūkumiem.

38 Visbeidzot 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā, kurā tostarp paredzēts, ka konstatētie trūkumi sekmējuši "priekšlaicīgu izbeigšanu" vai "līgumā noteikto" sodu uzlikšanu, ir atsauce uz līgumisko kontekstu.

39 Tāpēc 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkts ir piemērojams līgumsaistību izpildes trūkumu pieļaušanas gadījumā.

40 Tomēr 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā nav paredzēts, ka visu trūkumu pieļaušana līgumsaistību izpildē automātiski izraisa izslēgšanas pasākuma noteikšanu. Proti, šajā tiesību normā ir atsauce uz faktu, ka saistībā "ar galveno pienākumu" izpildi pieļauti "būtiski trūkumi". Runa ir par papildu nosacījumiem, kas konkrēti paredzēti šajā finanšu regulā izslēgšanas pasākuma noteikšanai.

41 Šādu nosacījumu esamība, kas neizriet no līguma vai tam piemērojamiem tiesību aktiem, bet gan no 2018. gada finanšu regulas, nozīmē, ka šādā gadījumā runa ir par atbildīgā kredītrīkotāja veiktu faktu juridisko kvalifikāciju, kura atšķiras no tās, ko attiecīgā gadījumā veic tiesa, kurai ir jurisdikcija.

42 Turklāt izmantotie termini ir pietiekami nenoteikti, lai atbildīgajam kredītrīkotājam atstātu rīcības brīvību faktu juridiskajā kvalifikācijā; tas apstiprina, ka pirms izslēgšanas pasākuma noteikšanas atbildīgajam kredītrīkotājam jāveic neatkarīga faktu juridiskā kvalifikācija.

43 Ņemot vērā šī sprieduma 34.–42. punktā izklāstītos apsvērumus, var secināt, ka no 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta formulējuma izriet, ka nav automātiskas saiknes starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, izdarītu konstatējumu, ka pieļauti trūkumi līgumsaistību izpildē, un atbildīgā kredītrīkotāja noteiktu izslēgšanas pasākumu, jo pēdējam minētajam, ņemot vērā šajā pantā paredzētos īpašos kritērijus, jāveic apsūdzētās personas rīcības autonoma juridiska kvalifikācija.

– *Par 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta sistēmisko interpretāciju*

44 Pirmām kārtām, attiecībā uz gadījumiem, kas minēti 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta b)–d) un f)–h) apakšpunktā, tiek norādīts uz tādu rīcību – kā pienākumu neizpilde saistībā ar nodokļu maksāšanu vai sociālā nodrošinājuma iemaksu veikšanu, smags pārkāpums saistībā ar profesionālo rīcību vai krāpšana, kas skar Savienības finanšu intereses –, kuras juridiskā kvalifikācija jau ir veikta galīgā spriedumā vai galīgā administratīvā lēmumā.

45 Šādos gadījumos kredītrīkotājam, kurš ir atbildīgs par izslēgšanas pasākuma noteikšanu, ir saistoša citas iestādes juridiskā kvalifikācija, un viņam attiecībā uz to nav nekādas rīcības brīvības.

46 Gluži pretēji, 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir tieša atsauce uz aplūkoto rīcību, nevis uz spriedumu vai administratīvu lēmumu, ar kuru iestāde, kas nav atbildīgā kredītrīkotāja, piemēram, tiesa, kurai ir jurisdikcija, jau ir kvalificējusi šo rīcību.

47 Šāda būtiska atšķirība 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta formulējumā izslēdz jebkādu automātisku saikni starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, konstatējumu, ka apsūdzētā persona pieļāvusi trūkumus līgumsaistību izpildē, un faktu, ka atbildīgais kredītrīkotājs nosaka izslēgšanas pasākumu. Tātad, konkrēti, saistībā ar gadījumu, uz kuru attiecas šī tiesību norma, atbildīgajam kredītrīkotājam jāveic aplūkotās rīcības autonoma juridiska kvalifikācija.

48 Otrām kārtām, 2018. gada finanšu regulas 136. panta 2. punktā ir paredzēta saikne starp atbildīgā kredītrīkotāja veikto faktu juridisko kvalifikāciju un citu iestāžu veiktajiem konstatējumiem.

49 Tomēr no 2018. gada finanšu regulas 136. panta 2. punkta izriet, ka galīgajā spriedumā vai galīgajā administratīvajā lēmumā veiktie konstatējumi ir saistoši atbildīgajam kredītrīkotājam 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta c), d) un f)–h) apakšpunktā minētajos gadījumos, bet ne šī paša panta 1. punkta e) apakšpunktā minētajā gadījumā.

50 Proti, 2018. gada finanšu regulas 136. panta 2. punkta pirmajā daļā šie divi gadījumi ir nošķirti, lai norādītu, ka pirmajā gadījumā atbildīgais kredītrīkotājs, ja nav galīga sprieduma vai galīga administratīvā lēmuma, veic faktu autonomu kvalifikāciju, bet otrajā gadījumā viņš var veikt šādu kvalifikāciju, šādai atrunai nepastāvot.

51 Tā kā 2018. gada finanšu regulas 136. panta 2. punktā nav paredzēts, ka galīga sprieduma vai galīga lēmuma esamība, ko pieņēmusi iestāde, kura nav kredītrīkotāja, ietekmē tā vērtējumu minētās regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētajā gadījumā, jebkāda automātiska saikne starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, izdarītu konstatējumu, ka apsūdzētā persona pieļāvusi trūkumus līgumsaistību izpildē, un faktu, ka atbildīgais kredītrīkotājs nosaka izslēgšanas pasākumu, ir izslēgta. Gluži pretēji, konkrēti runājot par šo tiesību normu, atbildīgajam kredītrīkotājam ir autonomi juridiski jākvalificē apsūdzētās personas rīcība.

52 No kopējās 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta sistēmiskās analīzes izriet, ka šo tiesību normu nevar interpretēt tādējādi, ka tā nosaka automātisku saikni starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, izdarītu konstatējumu, ka pieļauti trūkumi līgumsaistību izpildē, un atbildīgā kredītrīkotāja noteiktu izslēgšanas pasākumu.

*– Par 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta vēsturisko un teleoloģisko interpretāciju*

53 Jāatgādina, ka izslēgšanas pasākumi tika izveidoti ar Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 (2002. gada 25. jūnijs) par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam (OV 2002, L 248, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "2002. gada finanšu regula"). Uz šiem pasākumiem jau no paša sākuma attiecās autonoms tiesiskais režīms, kas ietvēra arī finansiālus sodus.

54 Tādējādi saskaņā ar 2002. gada finanšu regulas normām gan šiem finansiālajiem sodiem, gan izslēgšanas pasākumiem bija jābūt samērīgiem ar visiem minētajā regulā definētajiem kritērijiem. Turklāt izslēgšanas pasākumu un finansiālo sodu noteikšana tika atvieglota, katrā Savienības iestādē izveidojot citām iestādēm pieejamu datubāzi.

55 Autonomais tiesiskais režīms, kas minēts šī sprieduma 53. punktā un precizēts šī sprieduma 54. punktā, tika saglabāts, veicot dažādus grozījumus finanšu regulā, un tas notika līdz 2018. gada finanšu regulas pieņemšanai. Šim režīmam tagad ir veltīta vesela 2018. gada finanšu regulas iedaļa, kas ietver astoņus pantus un tostarp paredz Komisijas izveidotās vienotās datubāzes ieviešanu.

56 No šī sprieduma 53.–55. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Savienības likumdevējs jau no paša sākuma ir vēlējies ieviest autonomu sodu režīmu, kas ir saglabāts un laika gaitā paplašināts, tostarp 2018. gada finanšu regulas pieņemšanas laikā.

57 Tomēr nevar prezumēt automātisku saikni, no vienas puses, starp iestādes, kas nav atbildīgā kredītrīkotāja, konstatējumu par trūkumiem, kuru esamība paredzēta valsts vai Savienības tiesību aktos, un, no otras puses, faktu, ka atbildīgais kredītrīkotājs nosaka izslēgšanas pasākumu, uz kuru attiecas finanšu regulā paredzētais autonomais sodu režīms.

58 Šajā ziņā lietās, kas attiecas uz līgumiem, proti, 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētajā gadījumā (skat. šī sprieduma 37.–39. punktu), automātiskas saiknes neesamība ir konstatēta 2018. gada finanšu regulas 76. apsvērumā, kurā norādīts, ka iespēja noteikt izslēgšanas pasākumus vai piemērot finansiālos sodus ir neatkarīga no iespējas piemērot līgumā noteiktos sodus, piemēram, līgumsodu.

59 Turklāt finanšu regulā paredzētajam autonomajam sodu režīmam jau kopš tā ieviešanas ir īpaši vispārējo interešu mērķi, kas atšķiras no tādiem mērķiem kā līguma pareiza izpilde vai līgumslēdzēju pušu aizsardzība un atlīdzības piešķiršana tām, ko paredzēts nodrošināt ar līgumiskās atbildības sistēmu. Kā norādīts 2002. gada finanšu regulas 25. apsvērumā, runa ir par pārkāpumu novēršanu, krāpšanas un korupcijas apkarošanu un pareizas un efektīvas pārvaldības veicināšanu. Atšķirība starp mērķiem, kas izvirzīti ar finanšu regulu ieviestajā sodu režīmā, un mērķiem, kas sasniedzami ar līgumiskās atbildības sistēmu, apstiprina automātiskas saiknes neesamību, un tas ir konstatēts šī sprieduma 58. punktā.

– *Secinājums*

60 No 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta gramatiskās, sistēmiskās, vēsturiskās un teleoloģiskās interpretācijas izriet, ka nav automātiskas saiknes starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, izdarītu konstatējumu, ka pieļauti trūkumi līgumsaistību izpildē, un faktu, ka atbildīgais kredītrīkotājs nosaka izslēgšanas pasākumu.

*Par pienākumu individuāli pārbaudīt apsūdzētās personas rīcību pirms izslēgšanas pasākuma noteikšanas*

61 Tā kā 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkts nav jāsaprot tādējādi, ka tas automātiski paredz izslēgšanas pasākuma noteikšanu, jāpārbauda, vai šī tiesību norma jāinterpretē tādējādi, ka ar to atbildīgajam kredītrīkotājam, ja viņš vēlas piemērot šo tiesību normu, ir noteikts pienākums individuāli pārbaudīt apsūdzētās personas rīcību.

62 Pirmām kārtām, attiecībā uz 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta gramatisko interpretāciju no šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka atbildīgais kredītrīkotājs izslēdz "personu" vai "subjektu", kas pieļāvis trūkumus līgumsaistību izpildē. Tas principā

nozīmē, ka persona, kas pieļāvusi trūkumus, ir tā pati persona, kurai uzliekams sods, un tādējādi – to, ka persona, kurai uzliekams sods, individuāli pieļāvusi trūkumus savu līgumsaistību izpildē.

63 Otrām kārtām, attiecībā uz 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta sistēmisko interpretāciju vispirms jānorāda, ka šādu interpretāciju var balstīt uz tādu tiesību normu analīzi, kuras izriet no citiem tiesību aktiem, nevis no tā, kurā ietilpst interpretētā tiesību norma, it īpaši, ja attiecīgās tiesību normas ir analoģiskas vai ja tekstiem, kuros tās ietvertas, ir vieni un tie paši mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 16. marts, *MEKH* un *FGSZ*/*ACER*, T-684/19 un T-704/19, EU:T:2022:138, 109. punkts, ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, C-582/08, EU:C:2010:286, 44. punkts, un ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Belgian Electronic Sorting Technology*, C-657/11, EU:C:2013:195, 43. punkts).

64 Šajā ziņā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.) ietverta tiesību norma, kas ir analoga 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktam, proti, 57. panta 4. punkta g) apakšpunkts. Proti, šī tiesību norma paredz iespēju izslēgt no dalības iepirkuma procedūrā ikvienu ekonomikas dalībnieku, ja tas pieļāvis būtiskus vai pastāvīgus trūkumus.

65 Turklāt, kā izriet no vairākiem minētās regulas apsvērumiem, tostarp 77., 101., 105. un 106. apsvēruma, Savienības likumdevējs ir vēlējies panākt saskaņotību starp 2018. gada finanšu regulu un Direktīvu 2014/24. Konkrēti, 77. apsvērumā noteikts, ka izslēgšanas ilgumam vajadzētu būt ierobežotam, kā tas ir saskaņā ar Direktīvu 2014/24, un tas liecina, ka šī likumdevēja saskaņotības prasība attiecas uz izslēgšanas pasākumiem.

66 Tomēr, interpretējot Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunktu, Tiesa, pirmkārt, ir norādījusi – lai ievērotu šajā tiesību normā paredzētā fakultatīvā izslēgšanas iemesla būtiskās iezīmes un samērīguma principu, šīs direktīvas transponēšanas valsts sistēma jāveido tā, lai pirms ekonomikas dalībnieka, kas ir tādas grupas dalībnieks, kurai piešķirts izbeigts publiskā iepirkuma līgums, iekļaušanas neuzticamo piegādātāju sarakstā visa atbilstošā informācija, ko šis ekonomikas dalībnieks, ņemot vērā tā individuālo rīcību, sniedzis, lai pierādītu, ka tā iekļaušana šajā sarakstā ir nepamatota, tiek konkrēti izvērtēta. Tālab Tiesas ieskatā nevar piekrist, ka šāds ekonomikas dalībnieks gadījumā, ja līgums tiek izbeigts būtisku vai pastāvīgu tā izpildes trūkumu dēļ, automātiski tiek kvalificēts kā neuzticams un uz laiku izslēgts no līguma, pirms tā rīcība, ņemot vērā visus attiecīgos faktorus, nav konkrēti un individuāli izvērtēta (spriedums, 2023. gada 26. janvāris, *HSC Baltic* u.c., C-682/21, EU:C:2023:48, 46. un 47. punkts).

67 Otrkārt, lai gan Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstis, transponējot Direktīvu 2014/24, tām piemītošās rīcības brīvības kontekstā var paredzēt prezumpciju, ka jebkurš ekonomikas dalībnieks, kurš ir juridiski atbildīgs par publiskā iepirkuma līguma pareizu izpildi, tiek uzskatīts par tādu, kas šī līguma izpildes laikā veicinājis tādu būtisku vai pastāvīgu trūkumu rašanos vai saglabāšanos, kuru dēļ minētais līgums tika izbeigts (spriedums, 2023. gada 26. janvāris, *HSC Baltic* u.c., C-682/21, EU:C:2023:48, 48. punkts), tomēr tā ir norādījusi – ja šis līgums piešķirts ekonomikas dalībnieku grupai, kuru individuālā ietekme uz šiem trūkumiem un to novēršanas centieni ne vienmēr ir vienādi, šādam pieņēmumam jābūt atspēkojamam, citādi tas apdraudētu šī fakultatīvā izslēgšanas iemesla būtiskās iezīmes un šīs direktīvas 18. panta 1. punktā atgādināto samērīguma principu. Proti, Tiesas ieskatā – neatkarīgi no šādas grupas dalībnieku solidārās

juridiskās atbildības Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunktā paredzētā fakultatīvā izslēgšanas iemesla piemērošana jāpamato ar šīs individuālās rīcības nelikumību vai nolaidību (spriedums, 2023. gada 26. janvāris, *HSC Baltic* u.c., C-682/21, EU:C:2023:48, 48. un 49. punkts).

68 Jākonstatē, ka šis pienākums novērtēt apsūdzētās personas rīcību konkrēti un individuāli, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus, kas dalībvalstij jāparedz savos tiesību aktos, neraugoties uz rīcības brīvību, kāda tai ir, transportējot Direktīvu 2014/24, ir vēl jo būtiskāks, piemērojot 2018. gada finanšu regulu, ko veic Savienības iestādes un struktūras.

69 Proti, attiecībā uz Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunkta interpretāciju Tiesa ir norādījusi uz šāda pienākuma esamību, vienlaikus atzīstot, ka dalībvalstij ir tiesības transponēt šo direktīvu, izvirzot tādu prezumpciju kā šī sprieduma 67. punktā minētā, un tai, ņemot vērā šo pienākumu, jābūt atspēkojamai (spriedums, 2023. gada 26. janvāris, *HSC Baltic* u.c., C-682/21, EU:C:2023:48, 48. punkts).

70 Tomēr, runājot par 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu, nekāda prezumpcija nav iespējama, jo šo finanšu regulu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to tiek izveidota automātiska saikne starp tiesas, kurai ir jurisdikcija, konstatējumu, ka pieļauti trūkumi līgumsaistību izpildē, un izslēgšanas pasākuma noteikšanu (skat. šī sprieduma 60. punktu).

71 Tātad no Tiesas judikatūras par Direktīvu 2014/24 piemērošanas pēc analoģijas izriet, ka atbildīgajam kredītrīkotājam, īstenojot 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu, konkrēti un individuāli jāizvērtē apsūdzētās personas rīcība.

72 Trešām kārtām, jānorāda, ka pienākums izvērtēt apsūdzētās personas rīcību konkrēti un individuāli, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus, vēl jo vairāk nepieciešams tādēļ, ka Tiesa jau nospriedusi, ka ar 2018. gada finanšu regulu ieviestajam izslēgšanas pasākumam galvenais ir sodīšanas mērķis (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2024. gada 30. maijs, *Vialto Consulting* /Komisija, C-130/23 P, EU:C:2024:439, 31. punkts).

73 Tādējādi, lai ievērotu vispārējo sodu individuālas attiecināmības principu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 8. maijs, *Eni*/Komisija, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 50. punkts) un neskarot Savienības likumdevēja iespēju tieši paredzēt atkāpi, kuru tas uzskatītu par nepieciešamu un pamatotu, Savienības tiesai Savienības tiesību norma nebūtu jāinterpretē tādējādi, ka ar to atļauts noteikt izslēgšanas pasākumu, pirms tam nepārbaudot apsūdzētās personas individuālo rīcību.

74 No šī sprieduma 66.–73. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka atbildīgajam kredītrīkotājam, pirms tas, pamatojoties uz 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu, nosaka izslēgšanas pasākumu attiecībā uz kādu personu vai subjektu, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus, konkrēti un individuāli jāizvērtē šīs personas vai subjekta rīcība.

75 Jāpiebilst, ka pienākums, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus, konkrēti un individuāli izvērtēt apsūdzētās personas rīcību atbilst Savienības likumdevēja izslēgšanas pasākumiem izvirzītajiem mērķiem, proti, novērst pārkāpumus, apkarot krāpšanu un korupciju un veicināt pareizu un efektīvu pārvaldību (skat. šī sprieduma 59. punktu).

76 Proti, attiecīgā iestāde vai struktūra principā var lūgt, lai konkrētās personas vai dienesti nosūta aplūkotā iepirkuma uzraudzības dokumentus, kas tai ļautu izvērtēt katra grupas dalībnieka individuālo rīcību. Šajā ziņā 2018. gada Finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punktā paredzēts, ka trūkumus var atklāt "kredītrīkotāja [..] veiktā [..]izmeklēšanā".

77 Turklāt attiecīgā iestāde vai struktūra, ja tā paraksta līgumu ar uzņēmumu grupu, principā var pieprasīt, ka ir iespējams identificēt katra dalībnieka sniegtos pakalpojumus, lai attiecīgā gadījumā saistībā ar sodu režīmu, kas ieviests ar 2018. gada finanšu regulu, noteiktu katra dalībnieka individuālo atbildību, kura atšķiras no to iespējamās solidārās līgumiskās atbildības (skat. šī sprieduma 53.–58. punktu).

78 Visbeidzot attiecīgajai iestādei vai struktūrai attiecīgā gadījumā vienmēr būs iespēja Savienības tiesā izskaidrot, ka tai nav bijis iespējams nošķirt katra kompleksas grupas dalībnieka atbildību. Tomēr tai būs jāpierāda, ka tā vismaz ir mēģinājusi veikt individuālu pārbaudi un savu lēmumu par izslēgšanu nav balstījusi tikai uz konstatējumu par apsūdzētās personas solidāro līgumisko atbildību.

*Par Komisijas apstrīdētajā lēmumā veiktās pārbaudes raksturu*

79 Vispirms jānorāda – faktiskais pieņēmums, uz kuru balstīta prasītājas argumentācija, ir, ka Komisija vienīgi balstījusies uz tās kā konsorcija dalībnieka solidāro atbildību, neņemot vērā prasītājas individuālo rīcību.

80 Tomēr jākonstatē, ka tiesas sēdē Komisija atzina, un tas tika atzīmēts protokolā, ka tā nolēmusi izslēgt prasītāju, nepārbaudot katra līgumslēdzēja individuālo atbildību saistībā ar trūkumiem līguma izpildē, un savu izvērtējumu veikusi, ņemot vērā abu konsorcija dalībnieču solidāro atbildību, kā arī konsorcija atbildību kopumā.

81 Komisijas paziņojumi tiesas sēdē apstiprina apstrīdētā lēmuma satura analīzi. Proti, apstrīdētā lēmuma pamatojums, kas saistīts ar 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem, un it īpaši – ar konstatējumu, ka prasītāja pieļāvusi trūkumus līgumsaistību izpildē, ietverts šī lēmuma, ko veido sešas daļas, pirmajā un trešajā daļā. Tomēr vispirms, runājot par apstrīdētā lēmuma pirmo daļu, tajā, kā izriet no apstrīdētā lēmuma interpretācijas kopumā un kā apstiprināts iebildumu raksta 24. punktā, ir atsauce, pirmkārt, uz "līgumslēdzēju", kas ir nosaukums, ar kuru ar apstrīdētā lēmuma 1. apsvērumā minēto vienošanos ir apzīmēts konsorcijs, un, otrkārt, uz prasītāju "kā līgumslēdzēju pusi", proti, kā konsorcija solidāri atbildīgu dalībnieci. Tālab apstrīdētā lēmuma pirmajā daļā ir atsauce tikai uz konsorcijam piedēvēto rīcību. Konkrēti – šī lēmuma 20.–22. apsvērumā attiecībā uz šķīrējtiesas daļējā nolēmumā ietvertajiem secinājumiem norādīts, ka "līgumslēdzējs" tika atzīts par pilnībā vai daļēji atbildīgu par būves defektiem un tika konstatēts, ka tas pieļāvis vairākus trūkumus līgumsaistību izpildē. Turpinājumā – attiecībā uz apstrīdētā lēmuma trešo daļu, kas veltīta faktiskās situācijas izvērtējumam, uz kuru Komisija balstījusies, lai konstatētu, ka prasītāja pieļāvusi trūkumus līgumsaistību izpildē, tajā minēti tikai prasītājas "kā līgumslēdzējas puses", proti, kā konsorcija solidāri atbildīgas dalībnieces, trūkumi. Tā tas tostarp ir apstrīdētā lēmuma 84.–92. apsvērumā, kuros Komisija, pārņemdama šķīrējtiesas daļējā nolēmumā ietvertos secinājumus, ir atgādinājusi, kādi trūkumi pieļauti līgumsaistību izpildē. Visbeidzot – attiecībā uz apstrīdētā lēmuma tekstu kopumā nešķiet, ka, lai konstatētu, ka prasītāja pieļāvusi trūkumus savu līgumsaistību izpildē, Komisija būtu pamatojusies uz citiem konstatējumiem, nevis uz šķīrējtiesas izdarītajiem. Taču no abiem šķīrējtiesas nolēmumiem izriet, ka tā lēmusi par konsorcija dalībnieču solidāro līgumisko atbildību, nenošķirdama katras individuālo atbildību.

82 No iepriekš minētā izriet – lai piemērotu 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu, Komisija balstījusies uz prasītājas kā konsorcija dalībnieces solidāro atbildību, neņemdama vērā tās individuālo rīcību.

83 No visa iepriekš minētā izriet, ka, pirms atbildīgais kredītrīkotājs, pamatodamies uz 2018. gada finanšu regulas 136. panta 1. punkta e) apakšpunktu, kādai personai vai subjektam nosaka izslēgšanas pasākumu, tam, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus, konkrēti un individuāli jāizvērtē šīs personas vai subjekta rīcība (skat. šā sprieduma 74. punktu) un ka šajā gadījumā Komisija ir balstījusies vienīgi uz prasītājas kā konsorcija dalībnieces solidāro atbildību, neņemdama vērā tās individuālo rīcību (skat. šī sprieduma 82. punktu), un ka pirmais prasītājas izvirzītais pamats ir pamatots.

84 Tāpēc prasītājas atcelšanas prasījumi jāapmierina, neizvērtējot abus pārējos šo prasījumu atbalstam izvirzītos pamatus.

### *Par pārējiem prasījumiem*

85 Attiecībā uz prasījumiem, kuru mērķis ir piespriest Komisijai atlīdzināt prasītājai apstrīdētā lēmuma dēļ nodarīto kaitējumu (skat. šī sprieduma 17. punktu), prasītāja replikas rakstā ir norādījusi, ka tā neplāno celt prasību par zaudējumu atlīdzību, pamatojoties uz LESD 268. pantu, bet tā drīzāk vēlas lūgt Vispārējo tiesu turpmākā sprieduma motīvu daļā precizēt, ka Komisijai jāveic visi nepieciešamie pasākumi apstrīdētā lēmuma seku novēršanai.

86 Jānorāda, ka šie lūgumi, saistībā ar kuriem prasītāja ir uzsvērusi, ka to mērķis nav panākt rīkojuma izdošanu, nav uzskatāmi par autonomiem prasījumiem salīdzinājumā ar prasītājas atcelšanas prasījumiem.

87 Proti, saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu iestādei, kuras izdots akts ir atcelts ar Vispārējās tiesas spriedumu, jāveic pasākumi šī sprieduma izpildei. Atceltais akts ar atpakaļejošu spēku tiek izņemts no tiesību sistēmas un uzskatīts par nekad neeksistējušu (skat. spriedumu, 2008. gada 23. oktobris, *People's Mojahedin Organization of Iran*/Padome, T-256/07, EU:T:2008:461, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Tādējādi apstrīdētā lēmuma atcelšana pati par sevi liks Komisijai veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu minētā lēmuma sekas, un nav nepieciešams, lai Vispārējā tiesa tos precizētu savā spriedumā.

89 No visa iepriekš minētā izriet, ka apstrīdētais lēmums jāatceļ.

## Par tiesāšanās izdevumiem

90 Atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Tā kā Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ieskaitot izdevumus par pagaidu noregulējuma tiesvedību, saskaņā ar prasītājas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (trešā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) **Atcelt Eiropas Komisijas 2022. gada 1. oktobra lēmumu, ar ko TP izslēgta no dalības līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās, kuras regulē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012, vai finansē no 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF), un no dalības atlasē Eiropas Savienības līdzekļu apguvei.**

2) **Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus, tostarp tos, kas saistīti ar pagaidu noregulējuma tiesvedību.**

Papasavvas Škvařilová-Pelzl Nõmm

Steinfatt Kukovec

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2024. gada 18. decembrī.